

Kadınların Postpartum Kontraseptif Tercihleri ve Tutumları*

Postpartum Contraceptive Choice and Attitudes of Women

Nuray EGELİOĞLU CETİŞLİ[®], Melike KAHVECİ[®], Sabiha IŞIK[®], Aycan HACILAR[®]

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı kadınların postpartum kontraseptif tercihlerini ve tutumlarını belirlemektir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipteki bu araştırma, İzmir'deki üç eğitim araştırma hastanesinin kadın doğum veenidoğan poliklinikleri ile emzirme odalarında yürütülmüştür. Verileri toplamak amacıyla "Birey Tanıtım Formu" ve "Aile Planlaması Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmaya postpartum altıncı hafta ile 12.ay arasında ve evli olan, Türkçe konuşabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 253 kadın dahil edilmiştir.

Bulgular: Postpartum kadınların %92,1'i kontraseptif yöntem kullanmayı düşünüyor ve yöntem kullanmayı düşünenlerin %82,4'ü modern bir yöntem, %14,6'sı ise geri çekme yöntemini kullanmayı planlamaktadır. Çalışmada eğitim durumu, gelir durumu, aile yapısı, eşinin eğitim durumu, yaşayan çocuk sayıları, küretaj varlığı, doğum şekli, daha önce herhangi bir kontraseptif yöntem kullanmış olma durumunun aile planlamasına ilişkin tutumu etkileyen faktörler olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Doğum sonu aile planlaması hizmetleri özellikle doğumlar arasındaki sürenin ve doğum sayısının bilinçli bir şekilde planlanmasını sağlayarak, anne ve çocukların sağlığını koruma ve geliştirmeye katkı sağlayacağı için bu dönemdeki kadınların eğitimi konusunda sağlık çalışanlarının farkındalıkları artırılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Kadın, kontraseptif, postpartum dönem

ABSTRACT

Objective: The aim of the study is to determine postpartum contraceptive preference and attitudes of women.

Method: This cross-sectional and descriptive study was conducted in obstetrics and gynecology policlinics and lactation rooms of three education research hospitals in İzmir. "Individual Identification Form" and "Family Planning Attitude Scale" were used to collect data. A total of 253 women who were in their postpartum 6th week-12th month, married, native speakers of Turkish and volunteered to participate in the study were enrolled.

Results: Most (92.1%) of postpartum women were thinking to use contraceptive methods, 82.4% of them were planning to use a modern method and 14.6% of them were planning to use coitus interruptus method. In this study it was found that education level, income level, family structure, education level of the partner, number of children, presence of abortion, type of the birth, use of any contraceptive method before were affecting factors on attitudes of family planning.

Conclusion: Awareness of health professionals should be heightened on education of women in postpartum period because family planning service after the birth will ensure conscious planning of number of births and the interval between births which will contribute to protecting and improving health of mothers and children.

Keywords: Women, contraceptive, postpartum period

Alındığı tarih: 05.02.2019

Kabul tarihi: 10.06.2019

Yayın tarihi: 30.04.2020

Atf vermek için: Egelioglu Cetisli N, Kahveci M, Işık S, Hacilar A. Kadınların postpartum kontraseptif tercihleri ve tutumları. Jaren. 2020;6(1):67-72.

Nuray Egelioglu Cetisli

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Fakültesi,

Hemşirelik Bölümü,

Kadın Sağlığı ve Hastalıkları

Hemşireliği Anabilim Dalı,

İzmir, Türkiye

✉ nurayegelioglu@gmail.com

ORCID: 0000-0001-6194-3131

M. Kahveci 0000-0002-4459-4272

İzmir Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi,

İzmir, Türkiye

S. Işık 0000-0002-0339-4338

Ege Üniversitesi Hastanesi (Sağlık

Uygulama ve Araştırma Merkezi),

İzmir, Türkiye

A. Hacilar 0000-0001-9433-464X

Bursa Mustafakemalpaşa Hastanesi,

Bursa, Türkiye

*4-5 Ekim 2018'de İzmir'de gerçekleştirilen "2. Uluslararası Kadın Kongresi"nde kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Aile planlaması (AP), bütün çiftlerin ve bireylerin istedikleri sayıda, istedikleri zamanda ve sağlıklı aralıklarla, bakabilecekleri kadar çocuk sahibi olma, buna karar verme ve bu amaçla bilgi, eğitim ve araçlara sahip olmalarıdır ⁽¹⁾. Gelişmekte olan ülkelerde yaklaşık 225 milyon kadın çocuk doğurmak istemesine rağmen kontraseptif herhangi bir yöntem kullanmamaktadır. Ülkemizde ise Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA) 2013 verilerine göre halen evli 15-49 yaş kadınlar arasında karşılanmayan AP ihtiyacı %26.5'tur ⁽²⁾.

Doğum sonrası aile planlaması istenmeyen gebeliklerin azalmasını sağlayarak, maternal, fetal ve neonatal morbidite ve mortalite oranlarının düşmesine yol açar. Postpartum dönemdeki kadınlar, istenmeyen gebelikler açısından yüksek risk altındadır ve ilk bir yıl içerisinde kadınların %10-44'ü istenmeyen gebelik yaşamaktadır ⁽¹⁾. Bu dönemde seçilecek aile planlama yöntemi kadının daha önceki kontrasepsiyon deneyimi, emzirme durumu, sağlık durumu, sosyal ve kültürel pek çok faktörden etkilenmektedir ⁽³⁻⁶⁾. Seçilecek yöntemin güvenilir olmasının yanı sıra, emziren annelerde anne sütünün içeriğini ve miktarını etkilememesi, bebeğin büyüme ve gelişmesine olumsuz etki yapmaması gerekmektedir. Fertilitenin ve cinsel aktivitenin doğum sonrası geri dönüşünün kişiler arasındaki farklılığı nedeniyle, kontrasepsiyon danışmanlığının doğum sonrası altıncı hafta kontrolünde değil; antenatal dönemde veya postpartum taburculuk öncesinde veya mümkün olan en kısa zamanda yapılması önemlidir ⁽⁴⁻⁶⁾. Kanıta dayalı çalışmalara göre postpartum 21. günden itibaren kadınların etkili bir kontraseptif yöntem kullanması önerilmektedir. Emzirme, postpartum dönemdeki anneler tarafından kontraseptif yöntem olarak tercih edilmesine rağmen klinik rehberler tam emzirme olmadıkça (altı ay sadece anne sütü), emzirmenin gebelikten koruyucu etkisinin düşük olduğunu belirtmektedir ^(7,8).

Doğum sonrası dönem annelerin kontraseptif yöntemlere en sıcak baktığı ve danışmanlık verildiğinde uygulamayı yüksek oranda kabul ettiği bir dönemdir. Bu dönemde sunulan aile planlaması hizmetleri özellikle doğumlar arasındaki sürenin ve doğum sayısının bilinçli bir şekilde planlanmasını sağlayarak, anne ve çocukların sağlığını koruma ve geliştirmeye katkı sağ-

lamaktadır ^(3,9). Sağlık profesyonellerinin kontraseptif yöntemler konusunda etkin eğitim ve danışmanlık hizmetlerini yürütmesi, istenmeyen gebeliklerin önlenmesi, gebelik aralığına çiftlerin karar verebilmesi ve bilinçli olarak kontraseptif yöntemlerin kullanılabilmesi açısından önemlidir. Bu çalışma kadınların postpartum kontraseptif tercihlerini ve tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM

Çalışma, tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini Ocak- Haziran 2018 tarihleri arasında İzmir'deki üç devlet hastanesinin kadın doğum, yenidoğan polikliniklerinde ve emzirme odalarındaki kadınlar oluşturmuştur. Araştırmanın örneklem hesaplanması G* Power 3.1.5 programından yararlanılarak yapılmıştır. Ölçek puanı Eryılmaz ve Ege'nin ⁽⁹⁾ çalışmasında elde edilen puan ortalaması 117,63±11,12, etki büyüklüğü 0.20, $\alpha=0,05$, güç %90 kabul edilerek örneklem büyüklüğü 253 olarak hesaplanmıştır. Örneklem seçiminde olasılıksız örneklem yöntemlerinden gelişigüzel örneklem yöntemi kullanılmıştır. Örneklem, doğum sonrası altıncı hafta ile 12. ay arasında olan, evli, Türkçe konuşabilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 253 kadın dâhil edilmiştir.

Araştırmada verileri toplamak amacıyla "Birey Tanıtım Formu" ve "Aile Planlaması Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Birey Tanıtım Formu, postpartum dönemdeki kadınların sosyodemografik ve obstetrik özellikleri ile kontraseptif yöntem kullanımına ilişkin bilgilerinin elde edilmesi amacıyla literatürden yararlanılarak ^(3-5,10,11), araştırmacılar tarafından hazırlanmış ve 15 sorudan oluşmaktadır. Aile Planlaması Tutum Ölçeği (APTÖ) Örsal ve Kubilay ⁽¹²⁾ tarafından kadınlar ve eşlerinin aile planlamasına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. APTÖ 34 maddeden oluşmuş, beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçekten toplamda en düşük 34, en yüksek 170 puan alınabilmektedir ve alınan toplam puanın artması, daha olumlu aile planlaması tutumu anlamına gelmektedir. Ölçek Toplumun Aile Planlamasına İlişkin Tutumu (15 madde), Aile Planlaması Yöntemlerine İlişkin Tutum (11 madde) ve Gebeliğe İlişkin Tutum (8 madde) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Toplumun Aile Planlamasına İlişkin Tutumu alt boyuttan en düşük 15 en yüksek 75 puan, Aile

Planlaması Yöntemlerine İlişkin Tutum alt boyutundan en düşük 11 en yüksek 55 ve Gebeliğe İlişkin Tutum alt boyutundan en düşük 8 en yüksek 40 puan alınabilmektedir. Ölçeğin Örsal ve Kubilay⁽¹²⁾ tarafından yapılan çalışmada güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alfa güvenilirlik kat sayısı 0,90, bu çalışmada ise 0,87 olarak bulunmuştur.

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 istatistik paket programında gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan kadınların sosyo-demografik ve obstetrik özellikleri, kontraseptif yöntem kullanımına ilişkin elde edilen bilgileri sayı ve yüzde dağılımları olarak verilmiştir. Kadınların sosyodemografik ve obstetrik özelliklerine göre APTÖ puan ortalamalarını incelemek için normal dağılıma uygunluk analizi yapılmış ve verilerin normal dağılıma uymadığı belirlenmiş, nonparametrik testler (Mann Whitney U ve Kruskal Wallis) ve korelasyon analizi kullanılmıştır. Tüm istatistiksel analizlerde $p < 0,05$ anlamlılık düzeyi temel alınmıştır.

Veriler, Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Karar No:310, Tarih:20.12.2017) ve çalışmanın yürütüldüğü kurumlardan izin alındıktan sonra, katılımcılardan yazılı onam alınarak ve mahremiyeti sağlamak amacıyla polikliniklerdeki hasta görüşme odalarında toplanmıştır.

BULGULAR

Çalışma kapsamına alınan postpartum dönemdeki kadınların Toplumun Aile Planlamasına İlişkin Tutumu alt boyut puan ortalaması 33,87±9,78, Aile Planlaması Yöntemlerine İlişkin Tutum alt boyut puan ortalaması 29,20±7,05, Gebeliğe İlişkin Tutum alt boyut puan ortalaması 18,22±5,16 ve APTÖ toplam puan ortalaması 81,30±17,34'dür (Tablo 1).

Tablo 1. Kadınların Aile Planlaması Tutum Ölçeği ve Alt Boyut Puan Ortalamaları

APTÖ ve Alt Boyutları	Ort+SS	Min-Max
Toplumun Aile Planlamasına İlişkin Tutumu Alt Boyut Puan Ortalaması	33,87±9,78	15-71
Aile Planlaması Yöntemlerine İlişkin Tutum Alt Boyut Puan Ortalaması	29,20±7,05	11-51
Gebeliğe İlişkin Tutum Alt Boyut Puan Ortalaması	18,22±5,16	8-32
APTÖ Toplam Puan Ortalaması	81,30±17,34	38-134

APTÖ: Aile Planlaması Tutum Ölçeği SS: Standart Sapma

Çalışma kapsamına alınan kadınların yaş ortalaması 28,41±5,90 yıl olup, %66,4'i ilköğretim ve altı mezunu, %91,3'ü çalışmıyor, %53'ünün geliri giderinden az ve %78,3'ü çekirdek aile yapısına sahiptir. Kadınların eşlerinin yaş ortalaması ise 31,88±5,68 yıl olup, %65,2'si ilköğretim ve altı mezunudur (Tablo 2). Postpartum dönemdeki kadınların %72,7'sinin gebeliği planlı, %35,2'sinin iki gebeliği, %43,1'inin iki yaşayan çocuğu, %56,1'i sezaryen ile doğum yapmış, %63,6'sı bir daha çocuk sahibi olmayı düşünmemektedir. Kadınların %75,9'u daha önce herhangi bir kontraseptif yöntem kullanmış iken, %92,1'i şu anda kontraseptif yöntem kullanmayı düşünüyor ve yöntem kullanmayı düşünenlerin %82,4'ü modern bir yöntem (%34,8'i RiA, %24,4'ü kondom, %14,6'sı hormonal kontraseptifler, %8,6'sı tüpligasyon) %14,6'sı ise geri çekme yöntemini kullanmayı tercih edeceğini belirtmektedir (Tablo 3).

Tablo 2. Kadınların Tanıtıcı Özelliklerine Göre Aile Planlaması Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları

Değişkenler	Ort+SS (min-max)	APTÖ Toplam Puan Ortalaması	İstatistiksel Anlamlılık
Yaş Ortalaması (yıl)	28,41±5,90 (17-44)	(81,30±17,34)	r=-0,186 p=0,003
Eşin Yaş Ortalaması (yıl)	31,88±5,68 (18-48)		r=-0,113 p=0,072
n (%)			
Eğitim Durumu			
İlköğretim ve altı mezunu	168 (66,4)	86,01±15,21*	x ² =38,212 p=0,000
Ortaöğretim mezunu	54 (21,3)	74,24±18,05	
Yükseköğretim mezunu	31 (12,3)	68,06±16,38	
Çalışma Durumu			
Çalışıyor	22 (8,7)	76,09±16,59	z=1,589 p=0,112
Çalışmıyor	231 (91,3)	81,80±17,36	
Gelir Durumu			
Gelir giderden az	134 (53,0)	84,14±16,00**	x ² =9,430 p=0,009
Gelir gidere denk	108 (42,7)	78,87±18,38	
Gelir giderden fazla	11 (4,3)	70,54±16,13	
Aile Tipi			
Çekirdek aile	198 (78,3)	78,86±17,30	z=4,222 p=0,000
Geniş aile	55 (21,7)	90,07±14,52	
Eşin Eğitim Durumu			
İlköğretim ve altı mezunu	165 (65,2)	84,03±16,52***	x ² =12,075 p=0,002
Ortaöğretim mezunu	62 (24,5)	77,54±17,72	
Yükseköğretim mezunu	26 (10,3)	72,92±17,82	

APTÖ: Aile Planlaması Tutum Ölçeği

r: Pearson Korelasyon Analizi, x²: Kruskal Wallis Testi, z: Mann Whitney U testi

*Kadınların eğitim durumuna göre APTÖ puan ortalamaları arasındaki fark ilköğretim ve altı mezunu olan gruptan kaynaklanmaktadır.

**Kadınların gelir durumuna göre APTÖ puan ortalamaları arasındaki fark geliri giderinden az olan gruptan kaynaklanmaktadır.

***Kadınların eşlerinin eğitim durumuna göre APTÖ puan ortalamaları arasındaki fark ilköğretim ve altı mezunu olan gruptan kaynaklanmaktadır.

Tablo 3. Kadınların Obstetrik Özellikleri ve Aile Planlaması Yöntem Tercihlerine Göre Aile Planlaması Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları

Değişkenler	n (%)	APTÖ Toplam Puan Ortalaması (81,30±17,34)	İstatistiksel Anlamlılık
Gebeliğin Planlı Olma Durumu			
Planlı	184 (72,7)	81,59±17,39	z=-0,482
Plansız	69 (27,3)	80,53±17,31	p=0,630
Gebelik Sayısı			
Bir	67 (26,5)	81,71±17,07	χ ² =1,925
İki	89 (35,2)	79,21±17,86	p=0,382
Üç	58 (22,9)	80,58±16,54	
Dört ve üzeri	39 (15,4)	86,20±17,45	
Yaşayan Çocuk Sayısı			
Bir	81 (32,0)	80,82±17,52	χ ² =11,956
İki	109 (43,1)	78,48±17,29	p=0,008
Üç	39 (15,4)	84,66±17,48	
Dört ve üzeri	24 (9,5)	90,20±13,40*	
Küretaj varlığı			
Var	24 (9,5)	72,87±18,23	z=-2,434
Yok	229 (90,5)	82,18±17,05	p=0,015
Doğum şekli			
Sezaryen	142 (56,1)	78,28±18,26	z=2,861
Vajinal Doğum	111 (43,9)	85,16±15,32	p=0,004
Daha önce kontraseptif yöntem kullanma durumu			
Evet	192 (75,9)	80,02±17,20	z=-2,144
Hayır	61 (24,1)	85,32±17,32	p=0,032
Bir daha çocuk sahibi olmayı isteme durumu			
Evet	92 (36,4)	83,70±17,34	z=1,899
Hayır	161 (63,6)	79,93±17,24	p=0,058
Kontraseptif yöntem kullanmayı isteme durumu			
Evet	233 (92,1)	80,91±17,27	z=-1,443
Hayır	20 (7,9)	85,85±18,03	p=0,149
Hangi yöntemi kullanmayı planlıyor?			
Modern Yöntem	192	81,46±17,73	
-Rahim İçi Araç	81 (34,8)		
-Kondom	57 (24,4)		χ ² =1,925
-Hormonal Kontraseptifler	34 (14,6)		p=0,382
-Tüpligasyon	20 (8,6)		
Geleneksel Yöntem	34 (14,6)	79,67±13,65	
-Geri çekme	34 (14,6)		
Kararsız	7 (3,0)	71,71±19,58	

APTÖ: Aile Planlaması Tutum Ölçeği

r: Pearson Korelasyon Analizi, χ²: Kruskal Wallis Testi, z: Mann Whitney U testi

*Kadınların yaşayan çocuk sayılarına göre APTÖ puan ortalamaları arasındaki fark dört ve üzeri çocuk sahibi olan gruptan kaynaklanmaktadır.

Kadınların yaş ortalamaları ile APTÖ toplam puan ortalaması arasında negatif yönde zayıf ilişki ($r=-0,186$, $p=0,003$) olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ilköğretim ve altı mezunu, geliri giderinden az, geniş aile yapısına sahip ve eşinin eğitim durumu ilköğretim ve altı olan ($p<0,05$) kadınların aile planlamasına

ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur (Tablo 2). Kadınların yaşayan çocuk sayıları, küretaj varlığı, doğum şekilleri, daha önce herhangi bir kontraseptif yöntem kullanmış olma durumlarına göre APTÖ toplam puan ortalamaları arasında fark varken ($p<0,05$), gebelik sayıları, bir daha çocuk sahibi olmayı isteme durumları, şu anda kontraseptif kullanmayı düşünme durumları ve kullanmayı planladıkları kontraseptif yöntemlere göre APTÖ toplam puan ortalamaları arasında fark yoktur ($p>0,05$) (Tablo 3).

TARTIŞMA

Kadınların postpartum kontraseptif tercihlerini ve tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada, kadınların büyük çoğunluğunun kontraseptif yöntem kullanmayı düşündüğü ve yöntem kullanmayı düşünenlerin çoğunluğunun modern bir yöntem kullanmayı planladıkları belirlenmiştir. Benzer şekilde literatürdeki diğer çalışmalarda da postpartum dönemdeki kadınların çoğunluğunun kontraseptif yöntem kullanmayı düşündükleri ve genellikle de modern yöntemleri tercih ettikleri (özellikle RİA) bildirilmiştir⁽¹³⁻¹⁶⁾.

Çalışmada modern yöntem kullanmayı planlayan kadınların da koruyuculuk süresi uzun olan RİA'yı tercih ettiği belirlenmiştir. Literatürdeki diğer çalışmalarda da postpartum dönemde kontraseptif kullanmayı planlayan kadınların büyük çoğunluğunun RİA'yı tercih ettikleri bildirilmiştir^(15,16). Gebelik sırasında annede meydana gelen fizyolojik değişikliklerin doğal haline dönmesi ve vücut depolarından kaybedilenlerin yerine konulması genellikle doğum sonrası iki yıllık süre içerisinde gerçekleşmektedir. Bu nedenle gebelikler arasındaki sürenin en az iki yıl olması önerilmektedir^(7,8). Bu çalışmada kadınların büyük çoğunluğunun koruyuculuk süresi uzun olan RİA'yı postpartum dönemde kontraseptif yöntem olarak kullanmayı planlamalarının bu bilgiden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmada kadınların APTÖ toplam puan ortalamasının $81,30\pm 17,34$ olduğu ve aile planlamasına ilişkin tutumlarının olumlu olmadığı belirlenmiştir. Çalışma sonucundan farklı olarak Eryılmaz ve Ege⁽⁹⁾ tarafından doğum sonrası dönemdeki kadınların aile planlamasına ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla APTÖ'yü kullanarak yaptıkları çalışmada kadınların

APTÖ toplam puan ortalamalarının $117,632 \pm 11,12$ ve tutumlarının olumlu olduğu bulunmuştur. APTÖ kullanılarak doğurgan çağdaki kadınların aile planlamasına ilişkin tutumları ve bunu etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılan Tezel ve ark.'nın⁽¹⁸⁾ çalışmasında, kadınların APTÖ toplam puan ortalamaları $130,72 \pm 26,10$, Apay ve ark.'nın⁽¹⁷⁾ çalışmasında ise $114,11 \pm 0,91$ olarak bulunmuştur. Literatürdeki çalışmalara göre araştırmadan elde edilen puan ortalamasının düşük olmasının, çalışmaların ülkemizin farklı bölgelerinde ve farklı örneklem gruplarındaki kadınlar ile yürütülmüş olması ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmada kadınların yaşlarının artması ile aile planlamasına ilişkin olumlu tutumlarının azaldığı belirlenmiştir. Ayrıca ilköğretim ve altı mezunu, geliri giderinden az, geniş aile yapısına sahip ve eşinin eğitim durumu ilköğretim ve altı olan, dört ve üzeri çocuk sahibi olan, vajinal doğum yapmış ve daha önce AP yöntemi kullanmamış olan kadınların aile planlamasına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu bulunmuştur. Konu ile ilgili yürütülmüş olan çalışmalarda da benzer sonuçlar elde edilmiştir^(9,17,18). Elde edilen sonuçlar çalışmanın, büyükşehirde yürütülmüş olması, genellikle evlilik yaşının geç olması, buna bağlı olarak ileri yaş gebeliklerinin daha yüksek oranda olması ile ilişkilendirilebilir.

SONUÇ

Çalışmada kadınların aile planlamasına ilişkin tutumlarının olumlu olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca eğitim durumu, gelir durumu, aile yapısı, eşinin eğitim durumu, yaşayan çocuk sayıları, küretaj varlığı, doğum şekli, daha önce herhangi bir kontraseptif yöntem kullanmış olma durumunun aile planlamasına ilişkin tutumu etkileyen faktörler olduğu belirlenmiştir. Doğum sonu aile planlaması hizmetleri özellikle doğumlar arasındaki sürenin ve doğum sayısının bilinçli bir şekilde planlanmasını sağlayarak, anne ve çocukların sağlığını koruma ve geliştirmeye katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, bu dönemdeki kadınların eğitimi konusunda sağlık çalışanları, aile planlamasına ilişkin tutumları etkileyen faktörleri göz önünde tutarak, antenatal ve postnatal erken dönemde danışmanlık ve eğitimleri planlamalıdır. Ayrıca çalışmadan elde edilen sonuçlar, sadece bu çalışmaya katılan kadınlara genellenebilir, bu durum çalış-

manın en önemli sınırlılığıdır. Postpartum kontrasepsiyona ilişkin sağlık sistemi içerisinde istenilen hedeflere ulaşılabilmesi için daha büyük örneklem grupları ile çalışmanın tekrarlanması önerilmektedir.

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için etik komite onayı, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih ve No. 20.12.2017/310).

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Hasta Onamı: Çalışmaya katılan hastalardan bilgilendirilmiş sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received for this study from the Ethics Committee of İzmir Kâtip Celebi University Non-Invasive Clinical Research (date and number: 20.10.2017/310).

Conflict of Interest: No conflict of interest was declared by the authors.

Funding: None.

Informed Consent: Verbal and written informed consent was obtained from patients who participated in the study

KAYNAKLAR

1. Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu. 2007-2012 Anne ve Bebek Ölümünün Değerlendirilmesi Raporu. Erişim tarihi: 12.07.2018. <http://www.tuseb.gov.tr/tacese/yuklemeler/Raporlar/2007-2012%20Anne%20ve%20Bebek%20%C3%96l%C3%BCmleri%20Raporu.pdf>
2. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması 2013. Erişim tarihi: 12.07.2018. http://www.hips.hacettepe.edu.tr/eng/TDHS_2013_main.report.pdf
3. Cahill N, Sonneveldt E, Stover J, Weinberger M, Williamson J, Wei C, et al. Modern contraceptive use, unmet need, and demand satisfied among women of reproductive age who are married or in a union in the focus countries of the Family Planning 2020 initiative: A systematic analysis using the Family Planning Estimation Tool. *The Lancet*. 2018;391:870-82. [[CrossRef](#)]
4. Darney BG, Sosa-Rubi SG, Servan-Mori E, Rodriguez MI, Walker D, Lozano R. The relationship of age and place of delivery with postpartum contraception prior to discharge in Mexico: A retrospective cohort study. *Contraception*. 2016;93(6):478-84. [[CrossRef](#)]
5. James S, Toombs M, Brodribb W. Barriers and enablers to postpartum contraception among Aboriginal Australian women: factors influencing contraceptive decisions. *Australian Journal of Primary Health*.

- 2018;24(3):241-7. [\[CrossRef\]](#)
6. Yuvacı HU, Cevrioğlu AS. Emzirme ve aile planlaması. *Türkiye Klinikleri Journal of Pediatric Nursing-Special Topics*. 2017;3(2):104-1.11.
 7. Faculty of Sexual and Reproductive Healthcare Guideline 2017. Contraception After Pregnancy. Erişim tarihi:12.07.2018.
 8. Robinson CMA. Contraception following pregnancy: FAQs. *Practice Nursing*. 2018;29(8):368-76. [\[CrossRef\]](#)
 9. Eryılmaz N, Ege E. Doğum sonu dönemdeki kadınların aile planlaması konusundaki tutumları ve ilişkili faktörler. *Journal of Human Sciences*. 2016;13(2):3389-3401. [\[CrossRef\]](#)
 10. Engin-Üstün Y, Üstün Y, Çetin F, Meydanlı MM, Kafkaslı A, Sezgin B. Effect of postpartum counseling on postpartum contraceptive use. *Archives of Gynecology and Obstetrics*. 2007;275(6):429-32. [\[CrossRef\]](#)
 11. Gölbaşı Z, Tümay HS, Koç D, Yıldız H. Bir sağlık ocağı bölgesindeki kadınların postpartum dönemde gebelikten korunma durumları ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2005;12(1):29-38.
 12. Örsal Ö, Kubilay G. Aile Planlaması Tutum Ölçeğinin geliştirilmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2007;15(60):155-64.
 13. Altınbaş ŞK, Tekin YB, Dilbaz B, Kılıç S, Taşçı Y, Kandemir Ö. İstenmeyen gebeliklerde kontraseptif yöntem bilgi düzeyi ve postpartum kontraseptif yöntem tercihleri. *Nobel Medicus*. 2013;9(3):64-8.
 14. Baş FY, Güney M, Türker Y. Emzirme dönemindeki kadınlarda kontraseptif yöntem seçimini etkileyen sosyodemografik ve kültürel faktörler. *Düzce Tıp Fakültesi Dergisi*. 2014;16(1):23-8.
 15. Kitapçıoğlu G, Yanikkerem E. Manisa Doğumevinde doğum yapan kadınların doğurganlık öyküleri, aile planlaması davranışı ve doğum sonrası aile planlaması danışmanlığı. *Ege Journal of Medicine*. 2008;47(2):87-92.
 16. Rossier C, Bradley SE, Ross J, Winfrey W. Reassessing unmet need for family planning in the postpartum period. *Stud Fam Plann*. 2015;46(4):355-67. [\[CrossRef\]](#)
 17. Apay SE, Nazik E, Özdemir F, Pasinlioğlu T. Kadınların aile planlamasına ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*. 2010;13(3):39-45.
 18. Tezel A, Gönenç İM, Akgün Ş, Karataş DÖ, Yıldız TA. Kadınların aile planlamasına yönelik tutumları ve etkileyen faktörler. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*. 2015;18(3):181-8. [\[CrossRef\]](#)